

Posudek na disertační práci Mgr. Dity Čermákové „Podnikání migrantů v Česku“

Dita Čermáková se zabývá problematikou působení cizinců v ČR asi deset let a postupně se vypracovala se mezi přední odborníky v problematice zahraniční migrace. Nejprve se věnovala prostorovému rozmístění cizinců u nás a jeho podmíněnosti, poté otázkám spojenými s nelegálními pracovními aktivitami cizinců a v posledním období její vědeckovýzkumná činnost se váže na problematiku podnikání zahraničních migrantů v ČR. Je členkou výzkumného týmu „Geomigrace“, který působí na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK v Praze. S dosaženými výsledky výzkumu seznamuje odbornou veřejnost prostřednictvím článků, také je spoluautorkou kolektivních publikací zabývajících se řadou otázek, které souvisí s působením cizinců na území ČR.

Posuzovaná disertační práce je složena ze dvou částí, a to z úvodní diskuse teoreticko-metodologických aspektů zkoumané problematiky a závěrečné, která obsahuje výběr sedmi publikovaných či do tisku přijatých článků a kapitol v knihách. Sama uvádí, že jde o její stěžejní práce, které vznikly během jejího několikaletého výzkumu.

Připomínky k úvodní části (a vlastně i k autoreferátu):

1. Chybí mi stručně a jasně a stručně definované cíle (celé) disertační práce. V podkapitole 1.1 s názvem „Cíle, struktura práce a předpoklady“ se autorka sice snaží uvést cíle tzv. teoreticko-metodologického přehledu (ty jsou jasné), ale sama někdy ne nejlépe formuluje postavení úvodní části disertace – viz strana 11 a 12: cílem této části disertační práce výzkumné otázky této souhrnné části.....kapitola je strukturovaná.... v závěru této práce.

2. Chybí mi stručný přehled dosažených výsledků disertace.

3. Okrajová připomínka: Autorka vybrala čtyři firmy jako příklad větších a úspěšných firem. Ale když uvede u jedné firmy oficiální název dle obchodního rejstříku, tak by měla takto prezentovat i ostatní firmy: Sportisimo, s. r. o., Miko International, s.r.o. a VIZARD. s. r. o. Sám bych uvedl ještě i sídla firem a velikost firem danou počtem pracovníků.

4. K závěru: Skutečně šlo o začátek 70. let 19. století?

5. Nicméně, k rozdělení přístupů k výzkumu podnikání migrantů na kulturní, strukturální a individuální nemám připomínky.

Připomínky k článkům:

I když všechny články nejspíš prošly recenzním řízením uvádím alespoň pár připomínek k článkům, s kterými jsem se seznámil až při posuzování disertační práce. Konkrétně jde o studii „Podnikání migrantů v Praze: případová studie Královská cesta“ a „Podnikání cizinců v Česku: vliv struktury příležitostí“ (ve spoluautorství S. Schovánkové a K. Fiedlerové).

1. Arménii bych do východní Evropy neřadil (viz str. 13)

2. Autorka na str. 15 píše: Zaměstnanci maďarských a polských firem jsou Češi. Nešlo pouze o jednu maďarskou a jednu polskou firmu?

3. V posledním odstavci závěrečné části práce o Královské cestě autorka píše: „Přes vysokou koncentraci podnikajících migrantů na Královské cestě nelze říci, že se jedná o etnickou čtvrť, tak jak je popsána v zahraniční literatuře (např. Hall, Rath, 2007)“. Domnívám se, že tento poznatek je zřejmý, a to i bez realizovaného výzkumu.

4. Výzkum byl realizován v únoru až květnu 2009. Autorka děkuje GA ČR za podporu realizace tohoto výzkumu díky financování projektu P404/10/0523, jehož řešení bylo zahájeno 1.1.2010 (také to šlo napsat jinak a nezpochybnitelně).

5. Ve druhém článku autorky na straně 3 uvádějí, že již v roce 1992 v Česku podnikalo 20 % obyvatel a průmyslová struktura malých a středních podniků se blížila struktuře západních zemí (Bernáček, Zemplinerová 1995). Jest-li autorky o problematice podnikání u nás mají alespoň rámcový přehled, tak musí vědět, že tomu tak není. Přece musí přebírat informace kriticky.

6. Nesouhlasím s tabulkou 2, která vede k chybné interpretaci intenzity podnikání majoritní společnost. Nelze pracovat s údajem „občané Česka s platným ŽO“ a tento dělit pracovní silou (mimořádně zahrnuje i cizince). Proč nezvolili za základ údaj ze Statistické ročenky ČR - tabulka Statistické jednotky typu podnik podle vybraných právních forem uvádí, že na konci roku 2009 bylo soukromých podnikatelů dle živnostenského zákona necelých 918 tis.?

7. Otázka k obhajobě: Jak ovlivňuje „švarcsystém“ podnikání v ČR v posledních letech?

8. Nesouhlasím s tvrzením, že žádný občan Srbska a Černé Hory nepracoval na pozici zaměstnance v roce 2007.

9. Kde se v odborné literatuře uvádí, že v komunistickém období byli polští dělníci v bývalém Československu na pozicích zaměstnanců především v těžebním průmyslu?

Závěr: Domnívám se, že se jedná o slušně zpracovanou disertační práci, která přesvědčuje o schopnostech autorky k samostatné tvůrčí činnosti ve výzkumné oblasti. Formální úroveň práce je dobrá, připomínky lze mít k jazykové úrovni (zbytečné překlady). Nicméně disertace D. Čermákové splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v oboru regionální a politické geografie. Při obhajobě doporučuji komisi přijmout kladné stanovisko.

V Brně, 8.9.2011

Václav Toušek, oponent